

Tajemnica spowiedzi

„Posłaniec św. Antoniego z Padwy” 16(2011) nr 1, s. 24-25.

Każdy spowiednik zobowiązany jest do zachowania absolutnej tajemnicy na temat tego wszystkiego, co usłyszał od penitenta w sakramencie pokuty i pojednania. Prawo moralne, jak i prawo kościelne zobowiązują do tego wszystkich kapłanów oraz osoby postronne i nakładają na nich właściwe normy oraz stosowne konsekwencje za nie dochowanie tej tajemnicy.

1. Obowiązek zachowania tajemnicy spowiedzi

Tajemnica spowiedzi dotyczy spowiadającego kapłana oraz tłumacza (w przypadku osób spowiadających się w obcym dla spowiednika języku), a także inne osoby pomagające w spowiedzi (por. KPK 983-984). Za zdradę tej tajemnicy Kościół nakłada na te osoby karę ekskomuniki (por. KPK 1388) *ipso iure* (mocą samego prawa, czyli kara wchodzi w życie automatycznie i nie musi być przez nikogo nakładana). Uwolnienie od tej kary zostało przez Kościół zastrzeżone Stolicy Apostolskiej. Oznacza to, że osoba zdradzająca tajemnicę spowiedzi musi odnieść się do Penitencjarni Apostolskiej.

Obowiązek dochowania tajemnicy znany jest od Soboru Laterańskiego IV (1215), który zobowiązywał duchownych do całkowitego milczenia. Stąd też spowiednik nie może być świadkiem w sprawach sądowych, których treścią byłaby spowiedź.

2. Podmiot obowiązku zachowania tajemnicy spowiedzi

Penitent zasadniczo nie jest zobowiązany do zachowania tajemnicy spowiedzi, jednakże w sposób naturalny powinien dochować sekretu i nie opowiadać o tym, co wyznał i usłyszał od spowiednika. Z drugiej strony spowiednik powinien mówić tylko to, co wyjawione w żaden sposób nie przyniesie nikomu szkody. Stąd z naciskiem należy podkreślić, że sakrament pokuty i pojednania nie jest miejscem do opowiadania o wadach innych ludzi, lecz tylko o swoich osobistych grzechach.

Do zachowania tajemnicy spowiedzi zobowiązani są:

- spowiednik, zarówno kapłan, jak i nie kapłan, którego penitent traktuje na równi ze spowiednikiem;
- tłumacz spowiedzi;
- teolog, z którym spowiednik konsultuje dany *casus* (trudny do jednoznacznego rozstrzygnięcia przypadek);
- osoby przez przypadek słyszące spowiedź – są zobowiązane do zachowania sekretu.

Sekret w odróżnieniu od tajemnicy nie pociąga za sobą konsekwencji karnych i nie zobowiązuje (najwyżej pod grzechem lekkim) w taki sposób, jak tajemnica spowiedzi.

3. Materia tajemnicy spowiedzi

Materia spowiedzi obejmuje swoim zasięgiem materię istotną:

- wszystkie grzechy, poczucie winy i kary kościelne;
- wszystkie okoliczności grzechów;
- wszystkie przedmioty grzechu;

- wszystkich współników grzechu.

Ponadto materia tajemnicy może dotyczyć także kwestii akcydentalnych, takich jak różne defekty fizyczne, moralne i psychiczne penitenta, poznane podczas spowiedzi, a także różne inne kwestie osobiste i zdarzenia poznane podczas sakramentu pokuty.

Tajemnicy spowiedzi nie podlegają:

- sam fakt spowiedzi;
- defekty penitenta znane niezależnie od wyznanych grzechów;
- sprawy sumienia w pewnych przypadkach nie objęte tajemnicą;
- pewne kwestie były wcześniej wyznawane na forum publicznym;
- wyznana sprawa odbywa się poza sakramentem, ale „jak na świętej spowiedzi”;
- rozmowa o kwestiach sumienia odbywa się poza sakramentem;
- spowiedź była symulowana (np. ćwiczenia kandydatów do kapłaństwa);
- ktoś świadomie się spowiada przed człowiekiem świeckim.

W tych wszystkich przypadkach obowiązuje sekret.

4. Rodzaje naruszenia tajemnicy spowiedzi

Zdrada tajemnicy spowiedzi następuje wtedy, gdy kapłan świadomie i dobrowolnie ujawnia osobę penitenta lub jego grzech i okoliczności jego popełnienia.

Naruszenie tajemnicy spowiedzi może być dwojakiego rodzaju:

Naruszenie wprost, które polega na wskazaniu osoby penitenta i ujawnieniu jego grzechu. Istnieje także możliwość, gdy ktoś na podstawie ujawnionych danych wie, kim był penitent.

Naruszenie nie wprost może nastąpić:

- jeśli na skutek gadulstwa spowiednika powstaje niechęć do konfesjonału u wiernych;
- jeśli po spowiedzi zmieniają się relacje kapłana w stosunku do penitenta (kapłan pod wpływem usłyszanych grzechów zrywa z kimś znajomość lub zmienia swój stosunek do osoby).

Zdrada nie wprost pociąga za sobą konsekwencje grzechu śmiertelnego.

* * *

Sakrament pokuty i pojednania – najbardziej intymne spotkanie człowieka z Bogiem, w którym pośredniczy kapłan. Jego obecność i usłyszane sprawy zobowiązują go do całkowitego zachowania tajemnicy, nawet w obliczu groźby śmierci. Przykładem może tu być św. Jan Nepomucen, który nie chciał wyjawiać grzechów żony króla, za co został utopiony w rzece.